

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.018.03.2019

Tomasz Kurek
Prezes Koła Łowieckiego Żbik w Przemysłu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/050 Szacowanie szkód łowieckich w uprawach rolnych oraz wypłacanie odszkodowań.

Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Koło Łowieckie Żbik w Przemyślu, ul. Grunwaldzka 48, lok.80, 37-700 Przemyśl.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Kurek, prezes, od 1 września 2018 r. W okresie objętym kontrolą funkcję prezesa Koła Łowieckiego Żbik poprzednio pełnili: od 15 kwietnia 2015 r. do 18 maja 2018 r. Adam Chmielowski, od 19 maja 2018 r. do 16 czerwca 2018 r. - Zbigniew Laskowski, od 17 czerwca do 31 sierpnia 2018 r. - Mirosław Łukasiewicz.
Zakres przedmiotowy kontroli	1) Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych. 2) Prawidłowość realizacji procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań.
Okres objęty kontrolą	Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Dagmara Mazurkiewicz-Karasińska główny specjalista kontroli państwowej upoważnienie do kontroli nr LRZ.410.018.03.2019 z 3 września 2019 r. (akta kontroli str.1)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Uzasadnienie oceny ogólnej

W Kole Łowieckim Żbik stworzono warunki kadrowo-techniczne do realizacji zadań dotyczących szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań, w tym wyznaczono osoby odpowiedzialne za realizację zadań, zapewniono im przygotowanie merytoryczne oraz sprzęt niezbędny do wykonania zadań. Realizowane były także działania przeciwdziałające powstawaniu szkód łowieckich poprzez wyposażanie właścicieli lub posiadaczy gruntów rolnych w środki techniczne zabezpieczające uprawy rolne przed szkodami łowieckimi. Nie stwierdzono przypadków uchylania się od obowiązku wypłaty odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną. Odszkodowania wypłacano, poza jednym przypadkiem, terminowo³.

Koło Łowieckie Żbik prowadziło ewidencję zgłoszeń szkód w uprawach i płodach rolnych w elektronicznej aplikacji EKEP (Elektroniczna Książka Ewidencji Polowań). Ewidencja ta pozwalała na szczegółowe ewidencjonowanie szkody łowieckiej w podziale na poszczególne obwody łowieckie, rodzaje upraw i gatunki zwierzyny łownej.

Powszechnie stosowaną zasadą było ustalanie kwoty odszkodowania w drodze ugód. W łowieckich latach gospodarczych 2017/2018 i 2018/2019 umowy ugód poprzedzano oględzinami i procesem szacowania ostatecznego. Natomiast w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r. strony negocjowały na gruncie i czyniły wzajemne ustępstwa względem roszczeń związanych ze szkodami łowieckimi bez zastosowania procedury szacowania szkód łowieckich

Analiza realizacji procedury szacowania szkód w 15 sprawach wykazała nieprawidłowości, które polegały na:

- wypłacie w jednej sprawie odszkodowania z czterodniowym opóźnieniem;
- braku w 11 sprawach dowodów na powiadomienie osób poszkodowanych, a w dwóch - przedstawicieli wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego, o ustalonych terminach szacowania szkód łowieckich;
- dokonaniu szacowania ostatecznego szkody w trzech sprawach w terminie przekraczającym siedem dni od otrzymania wniosku o zgłoszeniu szkody;
- braku w sześciu sprawach zgłoszenia szkód w uprawach rolnych w formie wniosków;
- niepomniejszaniu wysokości odszkodowania o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania w 11 sprawach;
- niekompletnym sporządzaniu dokumentacji (protokołów) z oględzin/szacowania ostatecznego szkód łowieckich we wszystkich 11 sprawach prowadzonych przez Koło Łowieckie Żbik, co uniemożliwiało ustalenie czy metodologia wyliczania wysokości odszkodowania była prawidłowa i czy w związku z tym odszkodowania ustalono w prawidłowej wysokości.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Na 15 zbadanych spraw, w jednym przypadku stwierdzono wypłatę odszkodowania po terminie ustawowym

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych.

Opis stanu faktycznego

a) Koło Łowieckie Żbik w Przemyślu⁵ dzierżawiło dwa obwody łowieckie o numerach: 145pk i 177pk. Powierzchnia ogólna obwodu łowieckiego 145pk wynosiła 5.206 ha, w tym powierzchnia gruntów leśnych - 1.962 ha, powierzchnia po wyłączeniach - 4.517 ha. Powierzchnia ogólna obwodu łowieckiego 177pk wynosiła 5.314 ha, w tym powierzchnia gruntów leśnych - 3.403 ha, powierzchnia po wyłączeniach - 4.949 ha, kategoria obwodu łowieckiego 145pk określona została jako słaba, a obwodu łowieckiego 177pk - jako średnia.

Obwód 145pk znajdował się w gminach: Dubiecko (powierzchnia obwodu po wyłączeniach - 1590 ha), Krzywca (powierzchnia obwodu po wyłączeniach - 1554 ha), Pruchnik (powierzchnia obwodu po wyłączeniach - 1373 ha).

Obwód 177pk znajdował się w gminach: Bircza (powierzchnia obwodu po wyłączeniach - 4144 ha), Ustrzyki Dolne (powierzchnia obwodu po wyłączeniach - 434 ha), Tyrawa Wołoska (powierzchnia obwodu po wyłączeniach - 371 ha). Ww. obwody przekazano Kołu Łowieckiemu Żbik w dzierżawę na podstawie umów z 31 marca 2017 r⁶.

(akta kontroli str. 2, 7-36, 120, 373)

b) Uchwałą z lipca 2018 r.⁷ Zarząd Koła Łowieckiego Żbik powierzył obowiązki ewidencji i obsługi procesu likwidacji szkód łowieckich dla dzierżawionych obwodów łowieckich dwóm członkom ww. Koła, tj. : 145 pk - podłowczemu i 177 pk - łowczemu. We wrześniu 2018 r. Zarząd Koła Łowieckiego Żbik w drodze uchwały⁸ udzielił pełnomocnictwa innemu członkowi do przyjmowania, ewidencjonowania, rozliczania i sporządzania zestawień szkód łowieckich. Do szacowania szkód łowieckich w obwodach dzierżawionych przez Koło Łowieckie Żbik upoważnieni zostali myśliwi - członkowie koła na podstawie uchwały Zarządu Koła Łowieckiego Żbik z 24 września 2018 r.⁹ W uchwale tej uszczegółowiono sposób realizacji zadań dotyczący szacowania szkód i wypłaty odszkodowań, tj.: wzór ewidencji szkód łowieckich, zgłaszanie szkód, myśliwych upoważnionych do szacowania, dokumentowanie szacowania i wypłacanie odszkodowań.

Ustalono, iż zgłoszenia szkód łowieckich przyjmowane są wyłącznie w formie pisemnej wg wzoru określonego w załączniku nr 2 do uchwały z 24 września 2018 r.

Czynności dotyczące szacowania szkód łowieckich w zakresie oględzin, szacowania końcowego lub ponowanego w zależności od wartości odszkodowania mogły być wykonywane przez:

- jednego myśliwego, gdy spodziewana wartość odszkodowania wynosi do 500 zł,

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dalej Koło Łowieckie Żbik

⁶ Umowa nr 42/177pk/2017 Dzierżawy obwodu łowieckiego z 31 marca 2017 r., Umowa dzierżawy obwodu łowieckiego 145pk z 31 marca 2017 r. z Kolem Łowieckim Żbik

⁷ Uchwała nr 10-07/18/19 Zarządu KŁ "Żbik" w Przemyślu z dnia 9 lipca 2018 r. w sprawie obsługi szkód łowieckich w obwodach 145 pk i 177 pk.

⁸ Uchwała nr 7-09/18/09 Zarządu Koła Łowieckiego "Żbik" w Przemyślu z dnia 12 września 2018 r. w sprawie udzielenia pełnomocnictwa

⁹ Uchwała nr 15-09/18/19 Zarządu Koła Łowieckiego "Żbik" w Przemyślu z dnia 24 września 2018 r. w sprawie szkód łowieckich w uprawach

- dwóch myśliwych, gdy spodziewana wartość odszkodowania wynosi od 500 zł do 1000 zł,

- przez myśliwego posiadającego przeszkolenie potwierdzone zaświadczeniem o ukończonym kursie do szacowania szkód łowieckich, gdy spodziewana wartość odszkodowania wynosi powyżej 1000 zł,

Wysokość odszkodowania była dokumentowana w formie protokołu lub umowy ugody, której wzór stanowił załącznik nr 3 uchwały z 24 września 2018 r.

(akta kontroli str. 38-44)

c) Dziewięciu członków Koła Łowieckiego Żbik wyznaczonych do szacowania szkód łowieckich uczestniczyło w szkoleniach z tego zakresu. Cztery osoby uczestniczyły w jednodniowych szkoleniach, których organizatorem w 2011 r. był Polski Związek Łowiecki Zarząd Okręgowy w Przemyślu. Pozostałe cztery osoby ukończyły dwudniowe szkolenia, które zrealizowała firma zewnętrzna. Jedna z osób wyznaczona do szacowania szkód łowieckich była absolwentem Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Wydziału Leśnego. Tematy szkoleń w zakresie szacowania szkód łowieckich obejmowały m.in.: zagadnienia prawne, sposoby zapobiegania szkodom, szacowanie szkód na łąkach i pastwiskach, upraw rzepaku, ziemniaków, zbóż ozimych i jarych, buraków, kukurydzy, truskawek, warzyw i roślin zielarskich, wycena zniszczeń, psychologia szacowania, zasady sporządzania protokołów oględzin i końcowego szacowania szkód. Osoby wyznaczone do szacowania szkód łowieckich uczestniczyły w szkoleniach jednorazowo w latach 2001, 2007, 2011, 2018. Ukończenie szkoleń dokumentowano świadectwami.

W latach objętych kontrolą członek Koła Łowieckiego Żbik w 2018 r. uczestniczył w szkoleniu pt. "Podstawy prawne, zasady postępowania i profesjonalne szacowanie szkód wyrządzonych przez zwierzęta leśne w polach i plodach rolnych. Szkolenie było dwudniowe, a jego koszt wyniósł 1127,71 zł.

Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu organizował szkolenia z zakresu szacowania szkód łowieckich dla kół łowieckich¹⁰, w tym dla Koła Łowieckiego Żbik. Zajęcia z ww. zakresu miały charakter warsztatowy. Szkolenia były bezpłatne, ale uczestnicy ponosili koszty zakwaterowania i wyżywienia.

(akta kontroli str. 45-60, 123, 132)

d) Koło Łowieckie Żbik na 31 sierpnia 2019 r. dysponowało potencjałem technicznym niezbędnym do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód, tj. taśmą mierniczą, dalmierzem laserowym, wagą elektroniczną, wykorzystywano także dane zawarte w systemach informacji przestrzennej (GIS). Osoby szacujące szkody łowieckie korzystały z własnych samochodów.

(akta kontroli str. 126)

e) W Kole Łowieckim Żbik nie przeprowadzono kontroli realizacji zadań dotyczących szacowania szkód oraz wypłaty odszkodowań.

(akta kontroli str. 127)

f) Koło Łowieckie Żbik w myśl art. 47 ustawy z 13 października 1995 r. Prawo łowieckie¹¹ współdziałało z właścicielami lub posiadaczami gruntów rolnych i leśnych w celu zapobiegania szkodom poprzez zabezpieczenie upraw rolnych przed szkodami, ogrodzeniem z siatki leśnej w wyznaczonym przez właściciela gruntu miejscu oraz zabezpieczeniem jego funkcjonowania. W roku gospodarczym 2017/2018 koszty związane z tymi działaniami wyniosły 7.070,83 zł. Dokonano

¹⁰ Szkolenia zaplanowano w terminach: 5 lutego 2019 r., 13 lutego 2019 r., 30 kwietnia 2019 r.,

¹¹ Dz. U. z 2018 r., poz. 2033 ze zm.

zabezpieczeń upraw zagrożonych ingerencją zwierzyny leśnej¹² u pięciu rolników, w formie ogrodzenia upraw rolnych.

Jak wyjaśnił prezes Koła Łowieckiego Żbik, *największe zagrożenie dla upraw rolnych ze strony zwierzyny łownej wystąpiło w roku gospodarczym 2017/2018 w związku z uprawą topinamburu i dlatego wówczas dokonano zakupów materiałów koniecznych do zabezpieczenia szkód. W kolejnych sezonach tj. w roku gospodarczym 2018/2019 i w okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r. w chwili zgłoszenia szkody podejmowano działania natychmiastowe w celu zabezpieczenia upraw, poprzez rozwieszenie żywek przenośnych i w uzgodnieniu z właścicielami upraw - zintensyfikowanie polowań w zagrożonych rejonach.*

(akta kontroli str. 61-69, 131, 126-130)

g) W latach gospodarczych: 2017/2018, 2018/2019 i w okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r. Koło Łowieckie Żbik poniosło następujące koszty związane z realizacją obowiązku szacowania szkód, w wysokości odpowiednio: 29.245,63 zł, 3.610,46 zł, 4.065,01 zł, w tym: koszty związane z dojazdem do miejsca wystąpienia szkody wynosiły odpowiednio: 3.719,63 zł, 1.300,46 zł, 1.695,01 zł, koszty wynagrodzenia osób dokonujących szacowania szkód wynosiły odpowiednio: 7.320,00 zł, 2.310,00 zł, 2.370,00 zł.

Koszty ogółem poniesione w związku z realizacją zadań dotyczących szacowania szkód w uprawach i plodach rolnych wynosiły odpowiednio: 153.401,63 zł, 41.146,00 zł, 31.717,38 zł. Wykonanie kosztów ogółem w stosunku do planu wynosiło odpowiednio: 207,3%, 38%, 49%. Jak wyjaśnił prezes Koła Łowieckiego Żbik, (...) *najprawdopodobniej przyczyną przekroczenia zaplanowanych kosztów do kwoty 153.401,63 zł w roku gospodarczym 2017/2018, były wypłaty szkód łowieckich wyższe od zaplanowanych. Członkowie obecnego Zarządu nie pełnili w tym czasie żadnych funkcji i w związku z tym nie są w stanie określić powodów przekroczenia zaplanowanych kosztów.*

W uchwale Walnego zgromadzenia Koła Łowieckiego Żbik w Przemyślu z 25 kwietnia 2010 r. w sprawie finansów Koła¹³ przyjęto wysokość premii za ostateczne szacowanie szkody łowieckiej dla członka koła w kwocie 30,00 zł.

(akta kontroli str. 122, 180-183)

h) W dniu 9 kwietnia 2018 r. Minister Środowiska skierował do Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego¹⁴ pismo¹⁵ z informacją o wejściu w życie ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy Prawo łowieckie¹⁶, która zmieniła m.in. system szacowania szkód wyrządzonych przez niektóre zwierzęta łowne w uprawie i plodach rolnych. Następnie 26 kwietnia 2018 r. Minister Środowiska przekazał do Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego pismo¹⁷ zachęcające przedstawicieli dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich do zawierania porozumień z rolnikami, w drodze ugody, poza procedurą dochodzenia odszkodowania, wskazaną w ustawie Prawo łowieckie. Zgodnie z informacją przekazaną w ww. piśmie ugoda może być zawarta na zasadach określonych w ustawie Kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r.¹⁸. Jeżeli poszkodowany nie

¹² Faktura vat nr 24/00185/2017/FVS z 20 maja 2017 r. - na kwotę 405,00 zł
Faktura vat nr 24/00188/2017/FVS z 23 maja 2017 r. - na kwotę 308,50 zł
Faktura vat nr 24/00192/2017/FVS z 25 maja 2017 r. - na kwotę 138,22 zł
Rachunek nr 3/2017 z 23 czerwca 2017. - na kwotę 5.650,00 zł
Faktura vat nr 24/00350/2017/FVS z 18 sierpnia 2017 r. - na kwotę 851,00 zł

¹³ Uchwała nr 6/2010 z 25 kwietnia 2010 r.

¹⁴ Dalej PZŁ

¹⁵ DL-III.670.6.2018.ABR z 9 kwietnia 2018 r., dostarczono do Koła Łowieckiego Żbik mailem z dnia 27 kwietnia 2018 r.

¹⁶ Dz. U. poz. 651

¹⁷ DL-III.670.6.2017 r. z 26 kwietnia 2018 r.

¹⁸ Dz. U. z 2017 r., poz. 459, dalej Kodeks cywilny

zgadza się z wysokością odszkodowania, może odwołać się do nadleśniczego. Innych wytycznych dotyczących szacowania szkód wyrządzonych przez niektóre zwierzęta łowne w uprawach i płodach rolnych Koło Łowieckie Żbik nie otrzymało.

(akta kontroli str. 70-72)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Koło Łowieckie Żbik było przygotowane do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych, adekwatnie do potrzeb i możliwości finansowych. Stworzono warunki kadrowo-techniczne do sprawnej i zgodnej z obowiązującymi przepisami prawa realizacji zadań dotyczących szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań. Wyznaczono osoby odpowiedzialne za realizację zadań, zapewniono im przygotowanie oraz sprzęt niezbędny do wykonania zadań, współdziałano z właścicielami lub posiadaczami gruntów rolnych i leśnych w celu zapobiegania szkodom.

2. Prawidłowość realizacji procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań

Opis stanu
faktycznego

a) Zgodnie z § 1 ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca z 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych¹⁹ Koło Łowieckie Żbik, jako dzierżawca obwodu łowieckiego, prowadziło w latach objętych kontrolą ewidencję zgłoszeń szkód wyrządzonych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny w uprawach i płodach rolnych²⁰. Pomimo uchylenia tego obowiązku 2 października 2018 r., Koło Łowieckie Żbik kontynuowało ewidencjonowanie zgłoszeń szkód w uprawach i płodach rolnych. Korzystało w tym celu z aplikacji PZŁ²¹ EKEP, w której ewidencjonowano szkody w podziale na poszczególne obwody łowieckie. Gromadzone dane obejmowały m.in.: datę przyjęcia zgłoszenia o wystąpieniu szkody w uprawach i płodach rolnych, nr protokołu oględzin/szacowania ostatecznego, rodzaj uprawy, rodzaj zwierzyny, powierzchnię uprawy, % zniszczenia, powierzchnię zredukowaną, wysokość odszkodowania (...).

(akta kontroli str. 99-109, 78-109)

b) Koło Łowieckie Żbik poinformowało właściwego miejscowo wójta, burmistrza, oraz właściwą terytorialnie izbę rolniczą o osobach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód wyrządzanych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny w uprawach i płodach rolnych. Po uchyleniu tego obowiązku 2 października 2018 r. Koło Łowieckie Żbik nie informowało właściwego miejscowo wójta, burmistrza, oraz właściwej terytorialnie izby rolniczej o osobach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód wyrządzanych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny w uprawach i płodach rolnych.

(akta kontroli str. 73-77, 126-129)

c) Rozmiar szkód wyrządzonych przez zwierzynę łowną w uprawach i płodach rolnych na terenie dzierżawionych obwodów (tj. powierzchnia zredukowana) w latach objętych kontrolą kształtował się następująco;

¹⁹ Dz. U. Nr 45, poz. 272

²⁰ Dalej, ewidencja zgłoszeń szkód

²¹ Polski Związek Łowiecki

- obwód łowiecki 145 - powierzchnia zredukowana 23,65 ha, obwód łowiecki 177 - powierzchnia zredukowana 10,36 ha - w roku gospodarczym 2017/2018
- obwód łowiecki 145 - powierzchnia zredukowana 20,90 ha, obwód łowiecki 177 - powierzchnia zredukowana 6,76 ha - w roku gospodarczym 2018/2019
- obwód łowiecki 145 - powierzchnia zredukowana 16,61 ha, obwód łowiecki 177 - powierzchnia zredukowana 20,23 ha - w roku gospodarczym 2018/2019²².

Szkody najczęściej wyrządzały dziki, jelenie i sarny. Analiza losowo wybranych 15 spraw wykazała, że szkody najczęściej dotyczyły:

- upraw kukurydzy - 3 przypadki
- upraw pszenicy - 3 przypadki
- upraw ziemniaków - 3 przypadki
- uprawy topinamburu - 1 przypadek
- łąk - 3 przypadki
- użytków zielonych - 1 przypadek²³
- traw - 1 przypadek²⁴

W 15 zbadanych sprawach 13 szkód wyrządziły dziki, dwie-jelenie. Do wyliczenia wysokości odszkodowania stosowano ceny skupu i ceny rynkowe artykułów rolnych, których wartości uzyskiwano np. z portali internetowych²⁵.

(akta kontroli str. 114-116, 150-179)

d) Łączna kwota wypłaconych przez Koło Łowieckie Żbik odszkodowań w łowieckim latach gospodarczych 2017/2018, 2018/2019 oraz w okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r. wynosiła odpowiednio: 108.755,00 zł, 34.981,00 zł, 26.501,00 zł. Wypłaty odszkodowań zostały dokonane na podstawie odpowiednio: 149, 83, 68 wniosków o szacowanie szkód.

(akta kontroli str. 114-116)

e) W łowieckich latach gospodarczych 2017/2018, 2018/2019 oraz w okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 do Koła Łowieckiego Żbik wpłynęły wnioski o wypłatę odszkodowań z tytułu szkód wyrządzonych przez zwierzęta łowne w ilości odpowiednio: 163 (obwód 145 - 103 wnioski, obwód 177 - 60 wniosków), 85 (obwód 145 - 59 wnioski, obwód 177 - 26 wniosków), 68 (obwód 145 - 56 wniosków, obwód 177 - 12 wniosków).

W tabeli nr 8 dotyczącej rozmiaru szkód w uprawach i płodach rolnych w obwodach dzierżawionych dla łowieckiego roku gospodarczego 2017/2018 dane z kolumny nr 8 tj. liczba wniosków o szacowanie szkód (podane przez przedstawicieli Koła Łowieckiego Żbik) wynosiły 163, a z kolumny nr 9 tj. liczba spraw zakończonych wypłatą odszkodowania -149. Różnica pomiędzy liczbą wniosków o szacowanie szkód, a liczbą spraw zakończonych wypłatą odszkodowania wynosiła 14. Podobna sytuacja wystąpiła w łowieckim roku gospodarczym 2018/2019 - różnica pomiędzy liczbą wniosków o szacowanie szkód, a liczbą spraw zakończonych wypłatą odszkodowania wynosiła dwie sprawy, przy braku odmów wypłat odszkodowań w okresie objętym kontrolą.

Jak wyjaśnił prezes Koła Łowieckiego Żbik: *różnica w tabeli nr 8 dotyczącego roku łowieckiego 2017/2018, 2018/2019 odnośnie różnicy liczby wniosków o szacowanie szkód a liczbą spraw zakończonych wypłatą odszkodowania wynika z faktu, iż nie zgłoszono w każdym z tych przypadków po szacowaniu wstępny wniosek*

²² Stan na 31 sierpnia 2019 r.

²³ Szkody szacował Urząd Gminy w Birczy

²⁴ Szkody szacował Urząd Gminy w Pruchniku

²⁵ <https://www.farmer.pl/agroskop/zboza/>, https://www.farmer.pl/agroskop/notowania-giельdy/gielda_1.html

o szacowanie ostateczne (najprawdopodobniej szkoda powstała we wstępnym okresie wegetacji nie miała wpływu na plon ostateczny w ocenie rolnika).

(akta kontroli str. 114-116)

f) W latach objętych kontrolą stwierdzono jeden przypadek próby zakończenia sporu poszkodowanego z Kołem Łowieckim Żbik poprzez mediację przy udziale organu gminy i przedstawiciela Podkarpackiej Izby Rolniczej. Jednak spór o wysokość odszkodowania nie został rozwiązany, a sprawa ostatecznie trafiła do Sądu Rejonowego w Przemyślu i jest aktualnie w trakcie procedowania²⁶.

(akta kontroli str. 119, 304-307)

g) W roku gospodarczym 2017/2018 Koło Łowieckie Żbik zawarło 54 ugody na podstawie przepisów art. 917 i art. 918 ustawy Kodeks cywilny. Wszystkie ww. sprawy poprzedzone zostały spisaniem protokołu szacowania ostatecznego szkody łowieckiej. Łączna wartość odszkodowań ustalona w drodze ugody poprzedzonej szacowaniem ostatecznym szkody łowieckiej wynosiła 41.300,00 zł. Minimalna wartość odszkodowania przyznana w drodze ugody wynosiła 40,00 zł²⁷, a maksymalna - 5.000,00 zł²⁸. W łowieckim roku gospodarczym 2018/2019 Koło Łowieckie Żbik zawarło dziewięć ugód. Suma wypłaconych odszkodowań w drodze ugody wynosiła ogółem 2.500,00 zł. We wszystkich tych sprawach przeprowadzono oględziny i/lub szacowanie ostateczne szkody, a w protokołach, w uwagach, zamieszczano formułkę: *uzgodniono za uszkodzoną uprawę kwotę (...)*.

W okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r. zawartych zostało 56 ugód na łączną kwotę 20.358,00 zł. W przypadku umów ugód zawartych w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r. były one sporządzane na druku stanowiącym załącznik nr 3 do uchwały nr 15-09/18/19 Zarządu Koła Łowieckiego Żbik w Przemyślu z 24 września 2018 r. w sprawie szkód łowieckich w uprawach. W umowach ugód zawierano m.in. następujące dane: datę zawarcia umowy, gatunek uprawy rolnej lub płodu rolnego, położenie uprawy, powierzchnię uprawy lub masę zgromadzonego płodu rolnego, wartość odszkodowania i sposób zapłaty. W końcowych postanowieniach wzoru umowy ugody zawarto formułę o treści: *niniejsza umowa ugody stanowi ostateczne odszkodowanie i wyklucza wszelkie dalsze roszczenia związane ze sporną uprawą rolną (płodem rolnym)*.

Badaniem szczegółowym objęto trzy sprawy zakończone w drodze ugody²⁹ z okresu 1 kwiecień 2018 - 31 marzec 2019 r., oraz wszystkie 56 umów ugód z okresu od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r. W przypadku trzech spraw z łowieckiego roku gospodarczego 2018/2019 za każdym razem ww. ugoda była poprzedzona szacowaniem ostatecznym szkody. Szacowania te wykonywano w oparciu o niekompletnie wypełnioną dokumentację, co utrudniało ustalenie czy wysokość odszkodowania została prawidłowo naliczona. W protokołach były niewpisane informacje, takie jak: stan i jakość uprawy, plon, rozmiar szkody, cena skupu/rynkowa za 1 dt plonu/za 1 dt płodu rolnego, nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania (zł), kwota odszkodowania do wypłaty za plon, sposób doprowadzenia uszkodzonego obszaru łąki do stanu pierwotnego, koszt doprowadzenia uszkodzonego obszaru 1 ha łąk do stanu pierwotnego, kwota odszkodowania do wypłaty za doprowadzenie uszkodzonego obszaru łąk do stanu pierwotnego. W umowach ugód z okresu od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r. nie wskazywano metody wyliczenia wartości odszkodowania, co uniemożliwiało jej

²⁶ Sprawa została opisana w punkcie h niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

²⁷ UG/50-07-2019/145 z 21.07.2019 r. (m. Skopów),

²⁸ Protokół oględzin/szacowania ostatecznego nr 91/145/17/18 z 20.10.2017 r., uprawa kukurydzy, obszar całej uprawy 2,00 ha, szacunkowy procent zniszczenia - 70%, pow. zredukowana 1,4 ha.

²⁹ Protokół nr 2/145/18-19/09 z 22.09.2018 r., Protokół nr 3/145/18-09/09 z 22.09.2018 r., Protokół nr 4/145/18-19/09 z 22.09.2018 r.

weryfikację. W uwagach sporządzającego protokół zapisano: *strony uzgodniły wysokość odszkodowania na kwotę, odpowiednio: 140,00 zł, 70,00 zł, 110,00 zł.*

Porównując formy zawierania ugód Koła Łowieckiego Żbik z poszkodowanymi, należy stwierdzić, iż praktyka była w tym zakresie niejednolita. W latach 2017/2018 i 2018/2019 - ugody poprzedzono szacowaniem ostatecznym szkody, a w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r. strony negocjowały i czyniły wzajemne ustępstwa względem roszczeń związanych ze szkodami łowieckimi bez zastosowania procedury szacowania szkód łowieckich, o których mowa w art. 46a ust. 1 i 4, art. 46c ust. 1 i 5 ustawy Prawo łowieckie oraz przepisów wykonawczych zawartych w rozporządzeniu z 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód i rozporządzeniu z 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód.

Jak wyjaśnił prezes Koła Łowieckiego Żbik, od sezonu 2018/2019 zawarcie umowy ugody na podstawie ustawy Kodeks Cywilny nie oznacza pomijania procedury szacowania szkody określonej w ustawie Prawo łowieckie. Wyklucza zaś sporządzanie dwóch dokumentów, na podstawie których zostałyby wypłacone odszkodowanie, tj. protokołu i umowy ugody.

Opisana praktyka polegająca na całkowitym pominięciu procedury szacowania określonej w ustawie – Prawo łowieckie i przepisach wykonawczych lub częściowym jej stosowaniu – w związku z ustalaniem wysokości odszkodowania w drodze ugody – może skutkować, w ocenie NIK, brakiem możliwości odniesienia uzgodnionej przez strony wysokości odszkodowania do wysokości odszkodowania, jaka przysługiwałaby w przypadku zastosowania procedury szacowania. Powstaje tym samym ryzyko uznaniowego traktowania poszkodowanych – uzgodniona wysokość odszkodowania może być zarówno niższa, jak i wyższa od ustalonej na podstawie przepisów ustawy – Prawo łowieckie i rozporządzeń wykonawczych. Zdaniem NIK zawarcie ugody w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania, jakkolwiek dopuszczalne w świetle przepisów ustawy – Kodeks cywilny, powinno być poprzedzone wyliczeniem odszkodowania na zasadach określonych przepisami rozporządzenia. Zapoznanie się przez poszkodowanego z ustaloną wysokością odszkodowania umożliwiłoby powstanie stosunku prawnego, w tym ewentualnego sporu, co do wysokości odszkodowania, który to spór po ustępstwach stron zakończony winien być umową ugody. Tym samym, zdaniem NIK, zawarte ugody nie w pełni spełniały wymogi wynikające z art. 917 Kodeksu cywilnego, ponieważ zawierając je nie udokumentowano istniejącego wcześniej między poszkodowanym, a Kołem łowieckim Żbik stosunku prawnego dotyczącego roszczenia poszkodowanego, wynikającego z ustalonej wielkości i wartości szkody. W sprawach tych nie udokumentowano ustępstw wynikających z istniejących sporów prowadzących do zawarcia umowy ugody w świetle przepisów ustawy Kodeks cywilny. Zgodnie z art. 917 ustawy Kodeks cywilny przez ugodę strony czynią sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie, albo by uchylić spór istniejący lub mogący powstać.

(akta kontroli str. 40-44, 133-149, 182-183, 311-329, 347-352)

h) W łowieckim roku gospodarczym 2017/2018 stwierdzono jeden przypadek skierowania przez poszkodowanego pozwu przeciwko Kołu Łowieckiemu Żbik, z pominięciem procesu odwoławczego do nadleśniczego, o którym mowa w art. 46d ustawy Prawo łowieckie.

Poszkodowany na działkach o łącznej powierzchni 0,35 ha prowadził uprawę topinamburu. W dniu 16 czerwca 2017 r. złożył on wniosek o szacowanie szkody w uprawie. W następstwie zgłoszenia szkody 26 czerwca 2017 r. doszło do oględzin

uszkodzonej uprawy celem jej oszacowania. W wyniku oględzin określono 100% szacunkowy procent zniszczenia uprawy, jednak nie stwierdzono roślin w fazie wegetacji, jak również śladów świadczących o wyrządzeniu szkody przez zwierzynę łowną. W notatce do protokołu oględzin komisja szacująca szkodę stwierdziła, że przyczyną braku całości roślin był zły materiał sadzeniowy i brak zachowania odpowiedniego terminu przewidzianych prac agrotechnicznych. W trakcie mediacji 10 lipca 2017 r. w Urzędzie Gminy Krzywca przedstawiciele Koła Łowieckiego Żbik nie zadeklarowali chęci wypłaty odszkodowania w wysokości oczekiwanej przez poszkodowanego, zwrócono się do niego o podanie kosztów poniesionych na założenie plantacji. Przedstawiciele Koła Łowieckiego Żbik złożyli wniosek do protokołu z mediacji o zwrot poszkodowanemu kwoty w wysokości 2.945,00 zł, w tym: zakup sadzonek - 2.275,00 zł, sadzenie - 250,00 zł, transport - 100,00 zł, agregat - 150,00 zł, orka - 170,00 zł. Poszkodowany powyższej propozycji nie zaakceptował, stwierdzając, że może zawrzeć ugodę na warunkach przy zniszczeniu uprawy w 100%, przy wydajności 15 ton z 1 ha i cenie skupu za 1 kg w wysokości 2,00 zł, przy współczynniku 85% wartości szkody. Przedstawiciele Koła Łowieckiego Żbik nie wyrazili zgody na takie założenia oszacowania szkody.

Poszkodowany przedstawił fakturę zakupu materiału nasadzeniowego, z której wynikało, że są rozbieżności dotyczące nazwy, jak również ilości zakupionego towaru oraz ceny w stosunku do wcześniej podanych danych w tej sprawie. W ocenie pozwanego, tj. Koła Łowieckiego Żbik ma zastosowanie art. 48, punkt 6 ustawy Prawo łowieckie, w myśl którego odszkodowanie za szkodę nie przysługuje za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych. Przedstawiciele Koła Łowieckiego Żbik wystąpili do poszkodowanego z propozycją zabezpieczenia uprawy oraz likwidacji szkody. Jednak wykazał się on brakiem chęci jakiegokolwiek współpracy, poza akceptacją zadośćuczynienia ze strony pozwanego tj. wypłacie odszkodowania w kwocie 8.925,00 zł. Sprawa ta o sygnaturze akt IC1143/18 jest nadal w trakcie procedowania przez Sąd Rejonowy w Przemyślu, Wydział I Cywilny.

(akta kontroli str. 192-307,353-359)

i) W roku 2019/2020 (stan na 31 sierpnia) zarejestrowano sześć przypadków odwołania się poszkodowanego do nadleśniczego zgodnie z art. 46d ustawy Prawo łowieckie, i tak:

- decyzja nadleśniczego nadleśnictwa Bircza nr ZGU.7330.1.5.2019 r. z 14.08.2019 r., kwota ustalona w wyniku odwołania - 126,92 zł, kwota ustalona w wyniku szacowania ostatecznego Koła Łowieckiego Żbik - 101, 50 zł (uprawa uszkodzona to pszenica, obszar całej uprawy - 0,38 ha, obszar uprawy uszkodzonej - 0,38 ha, zwierzyna łowna-jeleń);

- decyzja nadleśniczego nadleśnictwa Bircza nr ZGU.7330.1.2.2019 r. z 14.08.2019 r., kwota ustalona w wyniku odwołania - 101,50 zł, kwota ustalona w wyniku szacowania ostatecznego Koła Łowieckiego Żbik - 101, 50 zł. Ostatecznie nie dokonano szacowania w wyniku odwołania, gdyż komisja odwoławcza stwierdziła, że uprawa pszenicy (obszar całej uprawy - 0,35 ha, obszar uprawy uszkodzonej - 0,35 ha, przez jelenie), na której wystąpiła szkoda, została już wykoszona i nie było możliwości określenia powierzchni uszkodzonej, przyjęto w wyniku odwołania kwotę ustaloną przez Koło Łowieckie Żbik;

- decyzja nadleśniczego nadleśnictwa Bircza nr ZGU.7330.1.4.2019 r. z 14.08.2019 r., kwota ustalona w wyniku odwołania - 608,58 zł, kwota ustalona w wyniku szacowania ostatecznego Koła Łowieckiego Żbik - 130,00 zł, (uprawa uszkodzona to pszenica, obszar całej uprawy - 1,38 ha, obszar uprawy uszkodzonej - 0,38 ha, zwierzyna łowna-jeleń);

- decyzja nadleśniczego nadleśnictwa Bircza nr ZGU.7330.1.3.2019 r. z 14.08.2019 r., kwota ustalona w wyniku odwołania - 200,15 zł, kwota ustalona w wyniku szacowania ostatecznego Koła Łowieckiego Żbik - 101,50 zł (uprawa uszkodzona to pszenica, obszar całej uprawy - 0,38 ha, obszar uprawy uszkodzonej - 0,38 ha, zwierzyna łowna - jeleni);

- postanowienie nadleśniczego nadleśnictwa Kańczuga nr ZŁ.7330.16.2019 z 31.07.2019 r. w sprawie zatwierdzenia ugody podpisanej w dniu 26.07.2019 r. na kwotę 73,08 zł, uprawa uszkodzona to pszenica, obszar całej uprawy - 0,50 ha, obszar uprawy uszkodzonej - 0,07 ha, zwierzyna łowna to dzik;

- decyzja nr ZŁ.7330.14.2019 z 30.07.2019 r., nadleśniczego nadleśnictwa Kańczuga, nr ZGU.7330.14.2019 r. z 30.07.2019 r., kwota ustalona w wyniku odwołania - 887,55 zł, kwota ustalona w wyniku szacowania ostatecznego Koła Łowieckiego Żbik - 797,40 zł, uprawa uszkodzona to pszenica, obszar całej uprawy - 0,72 ha, obszar uprawy uszkodzonej - 0,33 ha, zwierzyna łowna to dzik.

Odwołania w czterech przypadkach³⁰ z ww. rozstrzygnięto na korzyść osób poszkodowanych z uwagi na stwierdzenie w toku szacowania ostatecznego komisijnego większej powierzchni uszkodzonej, niż to ustaliło Koło Łowieckie Żbik, a także z uwagi na nieuwzględnienie w szacowaniu ostatecznym nieponiesionych kosztów zbioru, transportu i przechowywania.

Ww. odszkodowania zostały wypłacone przez Koło Łowieckie Żbik w kwocie ustalonej przez nadleśniczego. Koło Łowieckie Żbik nie skorzystało z możliwości odwołania do nadleśniczego.

(akta kontroli str. 133-149, 184-191, 330-346)

j) W łowieckich latach gospodarczych 2017/2018, 2018/2019 podczas szacowania szkód byli obecni wszyscy członkowie zespołu. Przedstawiciele ośrodka doradztwa rolniczego³¹ uczestniczyli w szacowaniu szkód przez nadleśnictwa w wyniku odwołań, tj. w sześciu szacowaniach. W szacowaniach szkód wykonywanych przez Koło Łowieckie Żbik przedstawiciele odr nie brali udziału. Stwierdzono jeden przypadek uczestnictwa przedstawiciela Podkarpackiej Izby Rolniczej podczas szacowania szkody.

(akta kontroli str. 117-120, 184-185, 330-346)

k) Liczba zgłoszeń wszystkich szkód w latach objętych kontrolą wynosiła 316, w odniesieniu do siedmiu spraw (tj. 2% w stosunku do wszystkich zgłoszeń szkód) wniesiono zastrzeżenia do protokołu oględzin/ szacowania ostatecznego. W sześciu przypadkach strony odwołały się do nadleśniczego zgodnie z art. 46d ustawy Prawo łowieckie i otrzymały odszkodowania w kwocie ustalonej w wyniku odwołania. W jednym przypadku sprawa jest aktualnie rozpatrywana przez Sąd Rejonowy w Przemysłu. Zastrzeżenia dotyczyły ustalenia szacunkowego obszaru uszkodzonej przez zwierzynę łowną uprawy.

(akta kontroli str. 114-119, 184-185, 193-194)

l) Kontrola 15 spraw z lat gospodarczych 2017/2018³², 2018/2019³³ i z okresu od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r.³⁴ w zakresie procedury szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych wykazała, że:

Właściciele albo posiadacze gruntów rolnych w pięciu przypadkach na 11 prowadzonych przez Koło Łowieckie Żbik złożyli do dzierżawcy obwodu łowieckiego

³⁰ Decyzja nr ZGU.7330.1.5.2019 r. z 14.08.2019 r., ZGU.7330.1.4.2019 r. z 14.08.2019 r., ZGU.7330.1.3.2019 r. z 14.08.2019 r., ZŁ.7330.14.2019 z 30.07.2019

³¹ Dalej odr, przedstawiciele odr mieli uczestniczyć w szacowaniu szkód od 23 sierpnia 2018 r.

³² Pięć spraw

³³ Cztery sprawy procedowane przez urzędy gmin i cztery sprawy procedowane przez Koło Łowieckie Żbik

³⁴ Dwie sprawy

wnioski o szacowanie szkód³⁵ w formie pisemnej, które zawierały elementy wymienione w art. 46 ust. 4 ustawy Prawo łowieckie³⁶. W sześciu sprawach nie było załączonych wniosków, a w protokołach oględzin/szacowania ostatecznego odnotowano daty zgłoszenia szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez zwierzynę łowną³⁷, które przyjęto od zgłaszających. Nie było jednak adnotacji na temat formy powzięcia informacji o wystąpieniu szkody łowieckiej.

W zbadanych sprawach nie było adnotacji o powiadomieniu, o terminie oględzin i/lub szacowania ostatecznego, zarówno poszkodowanych, jak również przedstawicieli odr, w oględzinach i szacowaniu ostatecznym każdorazowo brał udział właściciel lub posiadacz gruntów rolnych oraz przedstawiciele Koła Łowieckiego Żbik, po zakończeniu oględzin lub szacowania ostatecznego sporządzono niezwłocznie protokoły, które nie zawierały w zbadanych sprawach wszystkich elementów wymaganych przepisami rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych³⁸ i rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych³⁹.

Członkowie zespołu szacującego szkodę nie wnieśli zastrzeżeń do objętych badaniem protokołów. W objętych badaniem sprawach, w dziewięciu przypadkach (60%) szacowanie ostateczne poprzedzone zostało oględzinami. W ośmiu sprawach zachowano terminy, o których mowa w art. 46a ust. 2 i art. 46c ust. 2 ustawy Prawo łowieckie i §3 ust. 3 i §4 ust. 2 rozporządzenia z 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód.

W żadnej z badanych spraw przy szacowaniu szkód: nie uczestniczył przedstawiciel izby rolniczej, nie korzystano z mediacji przy udziale organu gminy, właściciele albo posiadacze gruntów lub Koło Łowieckie Żbik nie korzystali z możliwości odwołania do nadleśniczego lub wniesienia powództwa do sądu właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody. W trzech sprawach (20%) kwotę z tytułu odszkodowania uzgodniono, po procesie oględzin i szacowania ostatecznego.

Wypłat 14 odszkodowań (93%) dokonano w terminie 30 dni od dnia sporządzenia protokołu z ostatecznego szacowania szkody. Wypłata jednego odszkodowania po terminie 30 dni⁴⁰ nie była powiększona o odsetki.

Wysokość odszkodowania w badanych sprawach nie była ustalana zgodnie z metodologią określoną w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 47 ustawy Prawo łowieckie lub na podstawie ugody.

Z oględzin i ostatecznego szacowania sporządzano protokoły, których treść była zgodna ze wzorem określonym w załączniku do rozporządzenia z 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód i rozporządzenia z 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód.

W okresie od 3 października 2018 r. do 27 kwietnia 2019 r. tj. w okresie braku przepisów wykonawczych dotyczących szczegółowych warunków szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych wykonano ogółem 25 szacowań szkód łowieckich na łączną kwotę 5.219,83 zł.

(akta kontroli str. 150-179, 311-329, 360)

---

³⁵ Dalej wniosek/wnioski

³⁶ Dz. U. z 2018 r., poz. 2033 ze zm., dalej Prawo łowieckie

³⁷ Dzik, samy, jelenie

³⁸ Dz. U. z 2010 r., poz. 272, dalej rozporządzenie z 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód

³⁹ Dz. U. z 2019 r., poz. 776, dalej rozporządzenie z 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód

⁴⁰ Opóźnienie wynosiło 4 dni

m) Do Koła Łowieckiego Żbik nie wpływały skargi na postępowanie przedstawiciela koła w toku szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych.

(akta kontroli str. 183)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wypłata odszkodowania w jednej sprawie⁴¹ nastąpiła cztery dni po upływie 30 dni od dnia szacowania ostatecznego, tj. po terminie wskazanym w art. 46c ust 8⁴² ustawy Prawo łowieckie⁴³ oraz §6 rozporządzenia z 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód⁴⁴.

Prezes Koła Łowieckiego Żbik wyjaśnił, że: *na dzień dzisiejszy nie możemy odpowiedzieć dlaczego wypłata odszkodowania w sprawie protokołu nr 97/45/17/18 nastąpiła z opóźnieniem czterech dni.*

2. W zbadanych 11 sprawach⁴⁵ prowadzonych przez Koło Łowieckie Żbik nie było dowodów świadczących o powiadomieniu poszkodowanego, a w dwóch⁴⁶ - przedstawiciela odr o terminie dokonania szacowania ostatecznego szkody. Zgodnie z art. 46c ust. 4 ustawy Prawo łowieckie o terminie dokonania szacowania ostatecznego szkody dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego zawiadamia właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz wojewódzki ośrodek doradztwa rolniczego właściwy ze względu na miejsce szkody, nie później niż przed upływem 3 dni od dnia otrzymania powiadomienia, o którym mowa w ust. 3, a w przypadkach o których mowa w art. 46 ust. 7 - w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.

Prezes Koła Łowieckiego Żbik wyjaśnił, że: *poszkodowany był informowany telefonicznie przez osobę przyjmującą wnioski, natomiast ODR drogą e-mail, która była uzgodniona z pracownikiem ODR w Boguchwale. W każdym przypadku szacowania uczestniczył poszkodowany.*

3. W trzech sprawach⁴⁷ szacowania ostatecznego dokonano w terminie odpowiednio: 18, 9, 10 dni od dnia otrzymania wniosku o szacowanie szkody. Zgodnie z art. 46a ust. 2 oględzin dokonuje się niezwłocznie, nie później niż w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3 ustawy Prawo łowieckie.

Prezes Koła Łowieckiego Żbik wyjaśnił, że: *nie możemy wskazać dlaczego oględzin uszkodzonych upraw dokonano z opóźnieniem od 9 do 18 dni. Prawdopodobną przyczyną może być fakt, że rolnik złożył wniosek o ostateczne szacowanie w terminie wcześniejszym, jak 7 dni przed planowanym terminem zbioru – w takich przypadkach termin ustalało się telefonicznie w porozumieniu z poszkodowanym.*

4. W dokumentacji sześciu z 11 (55%) zbadanych spraw⁴⁸ nie było wniosków o szacowanie szkód, w tym ustalenie wysokości odszkodowania, ani informacji o sposobie zgłoszenia tych szkód, co było niezgodne z art. 46 ust. 3 i 4⁴⁹ ustawy Prawo łowieckie oraz § 1 ust. 2 rozporządzenia z 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód.

41 Protokół 97/45/17/18, m. Skopów, Zbigniew z 2017/2018

42 Obowiązujący od 23 sierpnia 2018 r.

43 Dz. U. z 2018 r., poz. 2033 ze zm., dalej: ustawa Prawo łowieckie.

44 Dz. U. z 2010 r., nr 45, poz. 272

45 Protokoły o numerach: 62/177/17/18 z 29.09.2017 r., 48/177/17/18z 01.09.2017 r., 90/145/17/18 z 14.10.2017 r., 63/177/17/18 z 19.10.2017 r., 97/45/17/18 z 14.11.2017 r., 11/145/18/19 z 20.04.2018 r., 5/145/18-19/09 z 19.09.2018 r., 2/145/17-19/09 z 22.09.2018 r., 1/145/17/18/09 z 05.09.2018 r., 4/145/18-19/09 z 17.09.2018 r., PR/3-05-2019/177 z 27.07.2019 r.

46 Protokół PR-W/6-04-2019/177 z 30.04.2019 r., Protokół PR/3-05-2019/177 z 27.09.2019 r.

47 Nr 90/145/17/18 z 14.10.2017 r., 48/177/17/18 z 01.09.2017 r., 40/2018/Żbik177/18/19 z 27.04.2018 r.

48 Sprawy: nr40/2018/Żbik177 z 27.04.2018 r., 5/145/18-19/09 z 22.09.2018 r., 2/145/18-19/09 z 22.09.2018 r., 4/145/18-19/09 z 17.09.2018 r., PR/3-05-2019/177 z 27.07.2019 r., PR-W/6-04-2019/177 z 30.04.2019 r.

49 Obowiązujący od 1 kwietnia 2018 r.

Prezes Koła Łowieckiego Żbik wyjaśnił, że: *we wszystkich przypadkach szkody były zgłoszone pisemnie przez poszkodowanego rolnika i zarejestrowane w ewidencji szkód. Brak wniosku przy protokole szacowania po zakończeniu procesu związanego z szacowaniem i wypłatą odszkodowania oraz przeprowadzeniem wszelkich kontroli nie ma znaczenia, ponieważ wszystkie informacje zawarte we wniosku są wpisane w ewidencję szkód.*

5. We wszystkich zbadanych sprawach⁵⁰ nie uwzględniono do wyliczenia wysokości odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną - nieponiesionych kosztów zbioru, transportu i przechowywania (zł), o które zgodnie z § 3 ust. 19 rozporządzenia z 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód należało pomniejszyć wysokość odszkodowania.

Prezes Koła Łowieckiego Żbik wyjaśnił, że: *w trakcie szacowania ostatecznego pomniejszenie odszkodowania o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania nalicza się w przypadku szkody całkowitej. W sytuacji kiedy szkoda jest w mniejszym procencie poszkodowany i tak ponosi te koszty. W związku z tym nie były one naliczane. Jednocześnie w badanych przypadkach nie wpływały one w znaczący sposób na wysokość odszkodowania.*

6. W trzech protokołach z szacowania ostatecznego⁵¹ wysokość odszkodowania za szkody wyrządzone przez dziki na łąkach została ustalona na podstawie powierzchni zredukowanej, podczas gdy zgodnie z rozporządzeniem z 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz rozporządzenia z 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód przy wyliczaniu odszkodowania należy uwzględnić koszty doprowadzenia uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego (§ 4 ust. 8 ww. rozporządzenia z 2010 r. oraz § 3 ust. 16 ww. rozporządzenia z 2019 r.). W poz. 16 załączonego do ww. rozporządzeń wzoru protokołu szacowania ostatecznego wskazano, że koszt doprowadzenia uszkodzonego obszaru łąki/pastwiska do stanu pierwotnego stanowi iloczyn obszaru uprawy, która została uszkodzona (ha)/szacunkowa masa uszkodzonego płodu rolnego(dt) oraz kosztu doprowadzenia uszkodzonego 1 ha łąki/ pastwiska do stanu pierwotnego.

Prezes Koła Łowieckiego Żbik wyjaśnił, że: *w wymienionych przypadkach zapis w protokole rodzaj uprawy łąki dotyczy użytku zielonego (ugór). Poszkodowany w trakcie oględzin oczekiwał odszkodowania w wysokości poniesionych kosztów przywrócenia użytku zielonego do stany pierwotnego tj. wyrównania powierzchni uszkodzonej uprawy co umożliwi dokonanie jednorocznego wykoszenia w celu otrzymania dopłaty. Jednocześnie nadmieniamy, że na terenie dzierżawionych obwodów nie ma gospodarstw rolnych nastawionych na hodowlę bydła i użytki koszone są mulczerem nie uzyskując plonu siana co stwierdzone jest podczas szacowania i dlatego odszkodowanie z tego tytułu rolnikowi nie należy się.*

7. Dokumentację zbadanych 11 spraw prowadzonych przez Koło Łowieckie Żbik z przeprowadzonych oględzin i ostatecznego szacowania szkody sporządzano z naruszeniem przepisów ustawy Prawo łowieckie i przepisów wykonawczych i polegało to na:

a) braku w sześciu protokołach szacowania ostatecznego⁵² szkicu sytuacyjnego uszkodzonej uprawy⁵³. Zgodnie z art. 46c ust. 5 pkt 4 ustawy Prawo łowieckie, niezwłocznie po zakończeniu szacowania ostatecznego dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego sporządza protokół, który zawiera m.in. szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy;

⁵⁰ Wykaz zbadanych spraw przekazano Prezesowi Koła Łowieckiego Żbik pismem z dnia 16.10.2019 r.

⁵¹ 2/145/18-19/09 z 22.09.2018 r., 5/145/18-19/09 z 22.09.2018 r., 4/145/18-19/09 z 17.09.2018 r.

⁵² PR-WST/3-05-2019/177 z 12.05.2019 r., PR-W/6-04-2019/177 z 30.04.2019 r., 5/145/18-19/09 z 19.09.2018 r., 2/145/17-19/09 z 22.09.2018 r., 1/145/17/18/09 z 05.09.2018 r., 4/145/18-19/09 z 17.09.2018 r.,

⁵³ Załączanie szkicu sytuacyjnego uszkodzonej uprawy obowiązuje od 01.04.2018 r.

b) braku w dwóch protokołach⁵⁴ danych podlegających ustaleniu podczas szacowania ostatecznego, o których mowa w art. 46c ust. 1 pkt 3, ww. ustawy, tj. stan i jakość uprawy lub jakość płodu rolnego;

c) braku w pięciu protokołach⁵⁵ danych podlegających ustaleniu podczas szacowania ostatecznego, o których mowa w art. 46c ust. 1 pkt 7 ustawy Prawo łowieckie, tj. plonu z 1 ha;

d) braku wskazania w jednej⁵⁶ z 11 spraw w protokole z ostatecznego szacowania szkody oraz nieuwzględnienia przy określaniu wysokości odszkodowania powierzchni zredukowanej (w ha), a w sześciu⁵⁷ - ceny rynkowej/skupu/ przeliczonej w oparciu o przeliczniki jednostek zbożowych za 1 dt plonu. Powyższe stanowi naruszenie art. 46c ust 1 pkt 5, 6 i 7 ustawy Prawo łowieckie oraz załącznika nr 2 do rozporządzenia z 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód, stanowiącego wzór do Protokołu ostatecznego szacowania szkody. Ww. braki w protokołach uniemożliwiają ustalenie czy metodologia wyliczenia wysokości odszkodowania przez Koło Łowieckie Żbik była prawidłowa i czy w związku z tym odszkodowania ustalono w prawidłowej wysokości.

Prezes Koła Łowieckiego Żbik wyjaśnił, że: *szkic sytuacyjny jest załącznikiem i wykonujemy go tylko w przypadkach spornych, jeśli nie dochodzi do podpisania protokołu i ewentualnych odwołań – takie sytuacje nie wystąpiły. Odnośnie braku opisu stanu i jakości uprawy we wskazanych protokołach wynika z faktu, że nie były to uprawy a użytki zielone (ugory), na których poszkodowany nie uzyskiwał plonu siana (koszenie mulcerem).*

Odnośnie braku danych dotyczących powierzchni zredukowanej – z uwagi na upływ czasu nie jesteśmy w stanie wskazać przyczyny takiego stanu. Odnośnie przypadków, w których nie wskazano ceny rynkowej/skupu przeliczonej w oparciu o przeliczniki jednostek zbożowych za jeden dt plonu wyjaśniamy, że, poszkodowany nie uzyskiwał plonu a co za tym idzie tylko ustalone zostały koszty przywrócenia użytku zielonego do stanu pierwotnego, co umożliwiło dokonanie jednorocznego wykoszenia.

(akta kontroli str. 150-179, 361-365)

OCENA CZĄSTKOWA

Koło Łowieckie Żbik prowadziło ewidencję szkód łowieckich, a czynności w tym zakresie wykonywali wyznaczeni do tego i przeszkoleni członkowie. Odszkodowania, poza jednym przypadkiem, wypłacano w ustawowym terminie 30 dni od daty szacowania ostatecznego. Wartość odszkodowania za szkody łowieckie ustalano w drodze szacowania ostatecznego, w latach od 1 kwietnia 2017 do 31 sierpnia 2019 r. odpowiednio, w 64%, 90,4%, 17% w stosunku do ilości wypłaconych odszkodowań. W całym kontrolowanym okresie wysokość odszkodowania ustalano także w drodze ugody, a najwięcej w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r. (56 ugód na 68 wszystkich spraw). W umowach ugód z tego okresu nie zawierano ustawowych elementów niezbędnych do ustalenia wysokości odszkodowania lub też weryfikacji uzgodnionej wysokości odszkodowania.

Badanie prawidłowości przeprowadzania szacowania szkód 15 spraw wykazało, że po zakończeniu oględzin lub szacowania ostatecznego sporządzano niezwłocznie protokoły, które nie zawierały wszystkich wymaganych elementów. Do wyliczenia wysokości odszkodowania nie brano pod uwagę nieponiesionych kosztów zbioru, transportu i przechowywania.

⁵⁴ 2/145/18-19/09 z 22.09.2018 r., 4/145/18-19/09 z 17.09.2018 r.

⁵⁵ 63/177/17/18 z 19.10.2017 r., 5/145/18-19/09 z 22.09.2018 r., 2/145/18-19/09 z 22.09.2018 r., 1/145/17/18/09 z 05.09.2018 r., 4/145/18-19/09 z 17.09.2018 r.

⁵⁶ 97/145/17/18 z 14.11.2017 r.,

⁵⁷ 48/177/17/18 z 01.09.2017 r., 63/177/17/18 z 19.10.2017 r., 5/145/18-19/09 z 22.09.2018 r., 2/145/18-19/09 z 22.09.2018 r., 4/145/18-19/09 z 17.09.2018 r.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zawiadamianie osób poszkodowanych oraz przedstawicieli wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego o terminie dokonania oględzin albo szacowania ostatecznego pisemnie, za pośrednictwem poczty elektronicznej lub krótkie wiadomości tekstowe (SMS).
2. Dokonywanie wypłat odszkodowań w terminie 30 dni od dnia sporządzenia protokołu z szacowania ostatecznego.
3. Terminowe przeprowadzanie oględzin i/lub szacowania ostatecznego szkody.
4. Dokumentowanie powzięcia informacji o wystąpieniu szkody łowieckiej.
5. Wyliczanie wysokości odszkodowania za szkody wyrządzone przez dziki na łąkach na podstawie wartości rynkowej utraconego plonu i z uwzględnieniem kosztów doprowadzenia uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego.
6. Kompletnie sporządzanie dokumentacji z przeprowadzonych oględzin i ostatecznego szacowania szkody z uwzględnieniem przepisów ustawy Prawo łowieckie i przepisów wykonawczych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 26 listopada 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

Kontroler
Dagmara Mazurkiewicz-Karasińska
główny specjalista kontroli
państwowej
/-/

/-/